

Ἄριστουργήματα τῆς σχολῆς ταύτης εἰσὶ: *La Princesse de Clèves*, *Robinson Crusoe*, *Les Liaisons dangereuses*, *Adolphe*, *les Affinités electives*, *le Rouge et le Noir*, *Volupté*, *le Lys dans la vallée*, *Louis Lambert*, κτλ.»

Ἄφ' ἑτέρου ὅμως πλείστοι ὅσοι ἐμμέμφθησαν τὸν κ. Βουρζέ, λέγοντες ὅτι σκοπὸς τῆς ἀναλυτικῆς ἢ ψυχολογικῆς σχολῆς, ἣς ἠγείται, εἶνε νὰ ἐξεγείρῃ τὸν ἐγωϊσμὸν καὶ τὸν σκεπτικισμὸν αὐτῶν, νὰ παρέχῃ ἀφορμὴν ὅπως ἐξαιρήται τὸ αἶσθημα τοῦ ἐγῶ, τὸ ὁποῖον ἀντίκειται ἀκριβῶς τῇ ἠθικῇ. Ἡ πείρα ἀπέδειξεν ὅτι τὸ ἀναλυτικὸν πνεῦμα ἀφ' ἑαυτοῦ δὲν εἶνε οὔτε δηλητήριον οὔτε τονικὸν τῆς βουλήσεως· εἶνε οὐδετέρα δύναμις, ὡς πᾶσαι αἱ λοιπαί, ἰκανὴ νὰ ἀγῆται καὶ νὰ φέρεται τῆδε κἀκείσε, κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς ἡμετέρας βελτιώσεως ἢ διαφθορᾶς. Τὸ ἀναλυτικὸν πνεῦμα εὐρύνει πάσας τὰς τῆς συνειδήσεως λειτουργίας. Ἄλλως τε τὸ ἀναλυτικὸν πνεῦμα ἀποκαλεῖται ἐπίσης καὶ μελέτη τοῦ συνειδήσεως, χωρὶς δὲ νὰ ἀντιστρατεύηται τῇ ἠθικῇ, ἀποτελεῖ ἓνα τῶν πρωτίστων αὐτῆς ὄρων.

Ὁ δὲ κριτικὸς τοῦ Figaro οὕτως ἀποφαίνεται περὶ τοῦ νέου ἔργου τοῦ P. Bourget. «Ὁ κ. Παῦλος Βουρζέ γράφει τὰς μυθιστορίας του εἶνε ἀληθές ὅτι δὲν ἔχει σύστημα ὀρισμένον, οὐδὲ τρόπον τοῦ γράφειν ἀλλ' ἀκολουθεῖ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν του, λέγων καθ' ἑαυτὸν ὅτι, ἐπειδὴ τὰ πάντα ἐκ λεπτομερειῶν σύγκεινται, δὲν δύναται νὰ σπουδᾷ τὸ σύνολον, χωρὶς εὐσυνειδήτως νὰ μελετήσῃ τὰς λεπτομερείας. Ἐπ' αὐτῶν λοιπὸν ἐκφέρονται κρίσεις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐκ καλῆς πίστεως προερχόμεναι. Ὁ ἄνθρωπος ἀπόλλυσι τὸ νῆμα τῶν ἰδεῶν του ἐν ψυχολογικαῖς ἀντιρρήσεσι. . . . Παράδοξος εἶνε ὁ τρόπος, καθ' ὃν κρίνομεν τὸν ἄνθρωπον καὶ καθιστῶμεν γνωστὸν τὸ ἔργον του. Ὅσον τὸ καθ' ἡμᾶς δὲν ἀτενίζομεν εἰς τὰ πράγματα ἐκ τὸσφ ἀπομεμαρυσμένης ἀποστάσεως, ἀνέγνωμεν δὲ τὴν Γῆν τῆς Ἑπαγγελλίας, διότι παρουσιάζεται ἡμῖν ὑπὸ τὴν μορφήν μυθιστορήματος.

Ἡ Γῆ τῆς Ἑπαγγελλίας εἶνε βεβαίως ἐκ τῶν συγκινητικωτέρων μελετῶν, ἃς μέχρι τοῦδε ἔγραψεν ὁ κ. Βουρζέ, οὐδὲν τὸ μᾶλλον συγκινητικὸν τοῦ ἀγῶνος, ὅστις διεξάγεται ἐν ταῖς εὐγενεσί ψυχαῖς τῶν ἡρώων αὐτοῦ. Καθ' ἣν στιγμὴν πρόκειται νέος τις νὰ ἐνωθῆ μετὰ νεάνιδος, ἣν λατρεύει, συναντᾶται μετ' ἄλλης γυναικὸς χήρας, ἣν ἠγάπησεν ὅτε αὐτὴ ἦτο ἔγγαμος· ἀπεμακρύνθη αὐτῆς σκαιῶς, διότι τὴν ἐνόμιζεν ἔνοχον. Τέκνον ἐγεννήθη ἐκ τῶν ἐρωτικῶν αὐτῶν σχέσεων. Ἡ θέα τοῦ παιδίου τούτου, οὐ ἠγνοεῖ τὴν ὑπαρξίν, τῆς μικρᾶς ταύτης κόρης, ἐξεγείρει ἐν αὐτῷ τὸ αἶσθημα τῆς πατρότητος. Ἀκριβῶς ὁ ἀγὼν οὗτος τοῦ πατρικοῦ φίλτρου πρὸς τὸν ἔρωτα αὐτοῦ ὡς μνηστῆρος παρέσχε τῷ συγγραφεῖ ἀφορμὴν ὅπως σκιρτήσῃ ἡ καρδία του.

Ὁ κ. Βουρζέ μετὰ σπανίας περιεργείας μελετᾷ

καὶ εἰσδύει εἰς πᾶν ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν προσώπων αὐτοῦ συμβαίνει, ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἥρωος αὐτοῦ, τῆς ἐνόχου μητρὸς, τῆς νεαρᾶς κόρης καὶ αὐτοῦ τοῦ παιδίου. Ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ εὐρηγται ἐξαιρέτοι σελίδες, ἀλλ' ἐκ τούτων θὰ ποιήσωμεν μνεῖαν ἐκείνων μόνον, ἐξ ὧν ἀρχεται συγκινομένη ἡ καρδία τοῦ πατρὸς διὰ τὸ μέχρι τὸ ἄκτῶ ἔτι ἡμερῶν ἀγνώστου τούτου παιδίου. Ὅλως ἀκουσίως αἰσθάνεται ἑαυτὸν δεσμευόμενον καὶ μετ' αὐτοῦ πάσας τὰς σωματικὰς αὐτοῦ λειτουργίας δεσμευόμενος ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ μικροῦ τούτου ὄντος, ὅπερ δὲν γνωρίζει αὐτὸν καὶ τὸ ὁποῖον παρακολουθεῖ αὐτὸν κατὰ διάνοιαν καὶ πέραν τῆς ἡλικίας του. Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ διανοίγονται καὶ βλέπει μακρὰν νέαν εὐτυχίαν, τὴν Γῆν τῆς Ἑπαγγελλίας, εἰς ἣν θὰ φθάσῃ μόνον διὰ σκληρῶν δοκιμασιῶν.

Ἡ δρᾶσις, ἣτις εἶνε ἀπλουστάτη, καὶ ἣτις ἄγει ἡμᾶς πρὸς τὴν λύσιν, χρησιμεύει ὡς αἰτία πρὸς ἀνωτέρας φιλοσοφικᾶς μελέτας, χωρὶς τούτου ἕνεκα τὸ αἰσθηματικὸν τοῦ μυθιστορήματος μέρος νὰ μειωθῇ».

Χρονικά.

Ἐξεδόθησαν ἢ ἐκδίδονται προσεχῶς ὑπὸ τοῦ Teubner ἐν Λειψία: α') *Laconische Kulte*, ὑπὸ Sam Wide· β') *Xenophon-Studien* ὑπὸ Richter· γ') *Valerii Proli de nomine libellum Plinii Secundi doctrinam continere demonstratur*, ὑπὸ O. Froehdme· δ') *Der Rain bei dem Griechen und Romern*, ὑπὸ O. Dingeldein, ε') *Cicero als Schriftsteller*, ὑπὸ O. Weissenfel.

Ὁ αὐτὸς ἐκδότης ἀγγέλλει: α') νέαν ἐκδοσιν τῶν ἔργων τοῦ Βιργιλίου, ὑπὸ O. Ribbeck β') *Die Au fangsgrundze der ramisehen Grammatique*, ὑπὸ O. Froehde· γ') *cur dramaturgie des Aeschylus*, ὑπὸ P. Richter, δ') *Diophantii Alexandrini opera omnia cum Graecis conentariis*, ὑπὸ P. Tannery· ε') *Aristoteles der Staat der Athenen geschichtlicher Theil*, 1—XLI, ὑπὸ Huete (ἐκδοσις σχολιακῆ.)

Νέα μυθιστορήματα. — *La Terre Promise*, ὑπὸ Paul Bourget. — *Passagère*, ὑπὸ Paul Bonnetain. — *Inseparables*, ὑπὸ Jeanne Mairat. — *Le Château des Carpathes*, ὑπὸ Jules Verne.

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ.

Ἄκαδημία τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν γραμμάτων
Συνεδρία τῆς 9/21 ὀκτωβρίου

Ἡ ἀκαδημία ὀρίζει τὰ θέματα τῶν διαγωνισμάτων, ἅτινα κριθήσονται τῷ 1895. Εἰσὶ δὲ τὰ ἑξῆς:

α') τοῦ τακτικοῦ διαγωνίσματος. «Μελέτη περὶ τῆς βασιλικῆς καγκελλαρίας ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως τοῦ ἀγίου Λουδοβίκου μέχρι τῆς τοῦ Φιλίππου τοῦ Valois. Οἱ διαγωνισθησόμενοι ὀφείλουσι νὰ ἐκθέσωσι τὸν ὀργανισμὸν τῆς καγκελλαρίας ταύτης καὶ ποιήσωσι γνωστοὺς τοὺς διαφῶ-

ρους υπαλλήλους, οἵτινες μετέσχον τῆς συντάξεως καὶ τῆς διεκπεραιώσεως τῶν πράξεων τούτων ».

6) τοῦ διαιωνίσματος Bordin «Μελέτη τῶν ὑφισταμένων τῆς Ἐθνικῆς Πολιτείας πρὸς τὰ δικασιθῆντα ἔργα καὶ τὰ ἀποπάσματα τοῦ Ἀριστοτέλους, εἴτε ὡς πρὸς τὰς ἰδέας, εἴτε ὡς πρὸς τὸ ὕψος».

Ὁ κ. Toutain ἀνακοινῶνται τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἀνασκαφῶν, αἱ διευθύνει ἐν Chemin. Ἐν τῷ θεάτρῳ τὸ μέγιστον μέρος τοῦ ψηφιδωτοῦ, ὅπερ σχηματίζει τὸ ἔδαφος τῆς ἀρχαίας ἀπεκλύφει. Πρὸ τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ ὅλου πρέπει ν' ἀποκαλυφθῇ μέρος τῶν ἐδρῶν. Ὁ κ. Toutain ἀπέδειξεν ἤδη διὰ διατριβῆς κατ' αὐγούστον ὅτι αἱ οἰκοδομαὶ τοῦ Simitthou κατοικήθησαν κατὰ τὴν βυζαντινὴν περίοδον.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Θέατρα Ἀθηνῶν.— Ἀδριανὴ Λεκουβρέ.—

Μολιέρου ἀναβιδόν.— Θέατρα Παριζίων.— Χρονικά.

Ὁφείλον ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν δραματικῶν ἐπιθεωρήσεών μου ἐν τῇ τοῦ Νεολόγου ἑβδομαδιαίᾳ Ἐπιθεωρήσει νὰ ὁμιλήσω περὶ θεάτρου ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει, ἀλλ' ἀτυχῶς ἐβρεξε κύριος ἐπὶ Νέον Γαλλικὸν θέατρον πῦρ ἐξ οὐρανοῦ καὶ κατέστρεψεν αὐτὸ καὶ ἀνέστειλε τὴν θεατρικὴν ἡμῶν κίνησιν, τὸ δὲ Ἑλληνικὸν θέατρον ἔχει ἐπίσης τὰς τύρας κλεισμένας καὶ σιγὴν ἀγεῖ περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐνάρεθως αὐτοῦ καὶ περὶ τοῦ θιάσου αὐτοῦ. Κατ' ἀνάγκην, λοιπόν, μεταβαίνομεν—ἀλλῶς τε συμφώνως πρὸς τὸ ἡμέτερον πρόγραμμα, ὅπως ἐκθέσωμεν τὴν ἀπανταχοῦ θεατρικὴν κίνησιν—εἰς ἄλλα θέατρα. Ἐπειδὴ δὲ

Ἑλλήνων εἶμι καὶ τὰ Ἑλληνόσ μοι μέλει

καὶ οἱ ἀναγνώσται τῆς ἑβδομαδιαίας εἰσὶν ἐπίσης Ἑλλῆνες, ἔρχομαι εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν πόλιν τοῦ μεγάλου καὶ ἐνδόξου τοῦ Διονύσου θεάτρου, εἰς τὴν πόλιν τοῦ Θεόπιδου, τοῦ Αἰσχύλου, τοῦ Σοφοκλέους, τοῦ Εὐριπίδου, τοῦ Ἀριστοφάνους, τῶν πατέρων διπλασθῆναι τῆς δραματικῆς ποιήσεως καὶ τοῦ θεάτρου.

Ἡ πόλις τῆς Παλλάδος κατὰ τὴν θερινὴν περίοδον καὶ νῦν διεκρίθη καὶ διακρίνεται ἐπὶ ὅλῳς ἐκτάκτῳ θεατρικῇ κινήσει, καθὰ ἐν ταῖς ἡμερῶσιν αὐτῆς ἕρεται. Ἐδιδάσκον κατὰ τὸ ἀπελθὸν θέρος δύο γαλλικοὶ θιάσοι, ὁ μὲν ἐν Ἀθήναις, ὁ γνωστὸς παρ' ἡμῶν τοῦ κ. Κλαυδίου μετὰ τῆς δεσποινίδος Violet, ὁ δὲ ἐν Φαλήρῳ. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ δύο ἑλληνικοὶ, ὁ ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Ἀλεξιάδου καὶ Παντόπουλου, ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Ὀγενοῖας καὶ ὁ ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ κ. Δ. Κοτοπούλη μετὰ πρωταγωνιστρίας τῆς κ. Εὐαγγελίας Παρασκευοπούλου ἐν τῷ παλαιῷ θεάτρῳ. Περὶ τοῦ θιάσου τούτου καὶ ἰδίᾳ περὶ τῆς κυρίας Παρασκευοπούλου, ἥτις ἐδίδαξε καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ θεάτρῳ Μνηματικῶν πρό τινων ἐτῶν, πολὺς ἐγίνετο λόγος ἐν ταῖς ἡμερῶσιν. Ἀλλὰ τὴν κίνησιν ἐπέτεινε ἢ πρὸ τριῶν περιπέου ἑβδομάδων

ἄφιξις εἰς Ἀθήνας ἐκ Πατρῶν θιάσου ὑπὸ τὸν κ. Ἀρνωτάκην, ἔχοντος πρωταγωνίστριαν, ἄθνη θριάμβων δρέψασαν ἐν Πάτραις κατὰ πάσας τὰς ἡμερῶσιν τῆς τε πόλεως ταύτης καὶ τῶν Ἀθηνῶν, τὴν ἡμετέραν συμπολιτίδα δεσποινίδα Αἰκατερίνην Βερώνη. Ἡ καλλιτέχνης αὕτη ἔδοκεν ἐν Πάτραις πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ τὴν ἀθάνατον τοῦ Scribe Ἀδριανὴν Ἀλεκουβρέ (Adrienne Lecouvreur), ἀλλὰ καὶ ἢ ἐν Ἀθήναις διδάσκει καλλιτέχνης ἔδοκε μετ' αὐτὴν τὸ αὐτὸ ἔργον. Πρῶτον ἔργον δὲ, ὅπερ ἀνέγραψαν τὰ προγράμματα τοῦ θιάσου τοῦ κ. Ἀρνωτάκη, διδασκόμενον ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ νεοτεύκτου θεάτρου τῶν Ἀθηνῶν ὅπερ Ἑλληνικὴ-Κωμῶδία ἐκλήθη κατὰ τὸ Γαλλικὴ-Κωμῶδία (Comédie-Française), ἢ ἢ Ἀδριανὴ Ἀλεκουβρέ. Τὸ ἔργον ἐδιδάχθη, ἐκτακτος δὲ ἀνεπτύχθη κίνησις. Ἰδοὺ πῶς περιγράφει αὐτὴν ἢ «Νέα Ἐφημερίς», δημοσιεύουσα συγκριτικὴν κρίσιν περὶ τῶν δύο καλλιτεχνίδων: «Κατωρθῶθη νὰ μὴν ὑπάρχη σήμερον νέος ἐκ τῶν νυκτοπόρων τῶν Ἀθηνῶν, ὅστις νὰ μὴ ἔχη ἓνα λόγον ἔτοιμον καὶ ἐν ἄρθρον γραμμῶν περὶ τῆς θεατρικῆς ἐπιδημίας ὑπὸ τὴν καλὴν ἐννοίαν τῆς λέξεως. Ἀπὸ Χαυτείων τῶν λαλοτάτων μέχρις Ὀλυμπίων τῶν πανηγυρισμάτων τὸ θέμα εἶνε τὸ αὐτό: συγκρίσις μεταξὺ τῶν δύο ἐμφανισθειῶν ἑλληνίδων ἡθοποιῶν, κυρίως τοῦ ἐδάφους τῆς λογικῆς καὶ τῆς φιλομουσίας ὑπὸ τῶν περὶ θεάτρου καὶ ἡθοποιίας γνώσεων». Ἡ δὲ κίνησις αὕτη εὐχαριστεῖ πάντα βεβαίως κινδύμενον τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς, πάντα ἐπιθυμοῦντα τὴν πρόοδον αὐτῆς, ἐμὲ δ' ἐπίσης καὶ ἐπὶ τῷ ἐξῆς λόγῳ: ὅτι ἀπεδείχθη ὅτι τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν οὐδαμῶς ἀπόλεσε τὸ αἰσθημα τῆς φιλοκαλίας, ἀλλ' ἐνδιαφέρεται ὑπὲρ τῆς τραγωδίας, τοῦ κυρίου δράματος καὶ τῆς σοβαρῆς κωμῆδίας (comédie sérieuse), ἤρξατο δὲ ἀποστρέφον τὸ πρόσωπον ἀπὸ τοῦ burlesque effronté, ἵνα κατὰ Boileau εἶπω, ὅπερ, ἐπὶ τέλους εἴθε τὸ κάλυμμα αὐτοῦ ἐν πρᾶσιν ἡφουστάνῳ. Παρετήρησα ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους, καὶ τὴν παρατήρησίν μου ταύτην ἐξέφρασα ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ, ὅτι ἐνοήθη ἢ πλάνη καὶ ὅτι ἤρξατο παρερχόμενος ὁ καιρὸς τῶν λεγομένων κωμῆδων ἑλλήνων. Ἡ παρατήρησις αὕτη ἀπεδείχθη ὀρθή, διότι ὅτε θίσιος τῆς κυρίας Παρασκευοπούλου καὶ ὁ θιάσος τῆς δεσποινίδος Βερώνη διδάσκουσι τραγωδίαν, δράμα καὶ σοβαρὰν κωμῆδιαν, καὶ ἔργα τῶν καλῶν τῆς τε ἡμετέρας δραματικῆς ποιήσεως, ὡς ἢ Μερόπην τοῦ κρατίστου τῶν νεωτέρων ἡμῶν δραματικῶν κ. Δ. Βερναδάκη, ἥτις καὶ πρόκειται νὰ ἐπαναληφθῇ ὑπὸ τῆς δεσποινίδος Βερώνη, καθὰ αἱ ἡμερῶσιν ἀνέγραψαν, κατὰ τὰς ὁδηγίας αὐτοῦ τοῦ δραματοποιῦ, κατορχομένου προσεχῶς εἰς Ἀθήνας, ἢ Γαλάτεια τοῦ μακαρίτου Βασιλειάδου, καὶ τῆς ξένης, ὡς ἢ Ἀδριανὴ τοῦ Scribe, ἢ Καμελιόφορος τοῦ Λουγᾶ, ἢ Διονυσία τοῦ αὐτοῦ καὶ ἄλλα.

Ἀρθρα ἐπὶ ἄρθρων ἐκτενῆ τὸ πλεῖστον ἐγράψαν τε καὶ γράφονται συγκρίνοντα ἀμφοτέρας τὰς ἐν Ἀθήναις διδασκούσας ἑλληνίδας Καίπερ ἀμφοτέρων τῶν καλλιτεχνίδων ἀκούσας ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει διδασκῶν, οὐδαμῶς θὰ ἐκφράσω γνώμην ἐνταῦθα, ἐν γὰρ τῷ παρόντι. Νομίζω ὅμως ὅτι πρέπει συμφώνως πρὸς